

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2014. gada 2. decembrī*

Valsts pienākumu neizpilde — Direktīva 74/442/EEK — Atkritumu apsaimniekošana — Tiesas spriedums, ar kuru konstatēta pienākumu neizpilde — Neizpilde — LESD 260. panta 2. punkts — Finansiālas sankcijas — Naudas sods un kavējuma nauda

Lieta C-378/13

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam, ko 2013. gada 2. jūlijā cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *M. Patakia*, *E. Sanfrutos Cano* un *A. Alcover San Pedro*, pārstāves, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Grieķijas Republiku, ko pārstāv *E. Skandalou*, pārstāve, kurai palīdz *V. Liogkas*, tehniskais eksperts, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs *V. Skouris* [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks *K. Lēnartss* [*K. Lenaerts*] (referents), palātu priekšsēdētāji *A. Ticano* [*A. Tizzano*], *R. Silva de Lapuerta* [*R. Silva de Lapuerta*], *T. fon Danvics* [*T. von Danwitz*], *A. O'Kifs* [*A. Ó Caoimh*], *K. Vajda* [*C. Vajda*] un *S. Rodins* [*S. Rodin*], tiesneši *E. Borgs Bartets* [*A. Borg Barthet*], *J. Malenovskis* [*J. Malenovský*], *E. Levits*, *E. Jarašūns* [*E. Jarašiūnas*], *K. G. Fernlunds* [*C. G. Fernlund*], *Ž. L. da Krušs Vilasa* [*J. L. da Cruz Vilaça*] un *F. Biltšens* [*F. Biltgen*],

ģenerālvokāte *J. Kokote* [*J. Kokott*],

sekretāre *L. Hjūleta* [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 3. jūnija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2014. gada 4. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – grieķu.

Spriedums

- 1 Prasības pieteikumā Eiropas Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:
 - atzīt, ka, neveicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Tiesas 2005. gada 6. oktobrī pasludināto spriedumu Komisija/Grieķija (C-502/03, EU:C:2005:592), Grieķijas Republika nav izpildījusi LESD 260. panta 1. punktā paredzētos pienākumus;
 - piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai ierosināto kavējuma naudu EUR 71 193,60 apmērā par katru nokavējuma dienu sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpildē, sākot no dienas, kad tiks pieņemts spriedums šajā lietā, līdz dienai, kad tiks izpildīts spriedums Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592);
 - piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu EUR 7786,80 apmērā dienā, sākot no dienas, kad tika pieņemts spriedums Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592), vai nu līdz dienai, kad tiks pasludināts spriedums šajā lietā, vai arī līdz dienai, kad tiks izpildīts spriedums Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592), ja šī izpilde notiktu pirms šīs pasludināšanas, un
 - piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Atbilstošās tiesību normas

- 2 Saskaņā ar Padomes 1975. gada 15. jūlija Direktīvas 75/442/EEK par atkritumiem (OV L 194, 39. lpp.), kā to groza ar Padomes 1991. gada 18. marta Direktīvu 91/156/EEK (OV L 78, 32. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 75/442”), 4. pantu:

“Dalībvalstis paredz vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu atkritumu reģenerāciju vai apglabāšanu, neapdraudot cilvēka veselību un neizmantojot metodes vai darbības, kas varētu radīt kaitējumu videi
[.]

[.]

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai aizliegtu atkritumu izmešanu, izgāšanu un nekontrolētu apglabāšanu.”

- 3 Direktīvas 75/442 8. pantā dalībvalstīm tika likts veikt atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka atkritumu īpašnieki tos nodod vai nu valsts atkritumu savācējam vai uzņēmumam, kurš veic šās direktīvas II A vai II B pielikumā minētās darbības, vai paši veic reģenerāciju vai apglabā atkritumus atbilstoši minētās direktīvas noteikumiem.
- 4 Direktīvas 75/442 9. panta 1. punktā bija paredzēts, ka, lai tostarp īstenotu šās direktīvas 4. pantu, jebkurai iestādei vai uzņēmumam, kas veic atkritumu apglabāšanas darbības, jāsaņem kompetentās iestādes, kas pilnvarota īstenot minētās direktīvas noteikumus, atļauja. Šīs pašas direktīvas 2. panta 9. punktā precizēts, ka šīs atļaujas var tikt piešķirtas uz noteiktu laikposmu, tās var būt atjaunojamas, tajās var paredzēt nosacījumus un pienākumus vai ka tostarp, ja iecerētā apglabāšanas metode no vides aizsardzības viedokļa nav pieņemama, atļauju var nepiešķirt.
- 5 Direktīva 75/442 tika kodificēta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvu 2006/12/EK par atkritumiem (OV L 114, 9. lpp.), kura pēc tam tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīvu 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 3. lpp.). Direktīvas 75/442 4., 8. un 9. pants būtībā tika pārņemti Direktīvas 2008/98 13. pantā, 36. panta 1. punktā, 15. un 23. pantā.

Spriedums Komisija/Grieķija

- 6 Pēc sūdzībām, jautājumiem un Eiropas Parlamenta ziņojumiem par nelikumīgu un nekontrolētu atkritumu poligonu pastāvēšanu Grieķijā, kā arī Direktīvas 75/442 neievērošanu Komisija uzsāka EKL 226. pantā paredzēto procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi, kas tagad ir ieļauta LESD 258. pantā. 2003. gada 26. novembrī, uzskatīdama, ka tās 2002. gada 19. decembra argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš ir beidzies un Grieķijas Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 4., 8. un 9. pantā paredzētos pienākumus, Komisija cēla prasību sakarā ar pienākumu neizpildi.
- 7 Grieķijas Republika neapstrīdēja pret to izvirzītos iebildumus, atzīdama, ka 2004. gada februārī tās teritorijā joprojām darbojās 1125 nekontrolēti atkritumu apglabāšanas poligoni un ka visu nelikumīgo un nekontrolēto poligonu slēgšana bija apredzēta tikai 2008. gadā, proti, pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.
- 8 Tādējādi Tiesa atzina tajā celtās prasības sakarā ar pienākumu neizpildi pamatotību. Sava sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) rezolutīvās daļas 1. punktā Tiesa nosprieda:

“Nenosakot pasākumus, kas vajadzīgi, lai ieviestu [Direktīvas 75/442] 4., 8. un 9. pantu, Grieķijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek šī direktīva.”

Pirmstiesas procedūra un tiesvedība Tiesā

- 9 Pēc sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pasludināšanas 2005. gada 6. oktobrī Komisija 2005. gada 14. novembrī nosūtīja Grieķijas Republikai vēstuli, lūgdama šo dalībvalsti to informēt par pasākumiem, ko tā veikusi, lai izpildītu šo spriedumu.
- 10 Grieķijas Republika ar 2006. gada 20. februāra vēstuli informēja Komisiju, ka atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns ir ticis grozīts, paredzot nekontrolēto atkritumu apglabāšanas poligonu (turpmāk tekstā – “nelikumīgie atkritumu poligoni”) slēgšanu un to rekultivēšanu, tos aizstājot ar atbilstošām atkritumu apsaimniekošanas iekārtām. Arī reģionālie atkritumu apsaimniekošanas plāni esot grozišanas vai aktualizēšanas procesā. Tāpat saskaņā ar Grieķijas iestāžu atbildi pēc nelikumīgo atkritumu poligonu apzināšanas un to klasificēšanas atkarībā no to bīstamības vides, teritoriālas plānošanas un publisko būvdarbu ministrs ir pieņēmis pamatnostādnes par rekultivēšanas pētījumu izstrādi.
- 11 2006. gada 6. aprīļa vienotajā sanāksmē [“package meeting”] šīs iestādes sniedza informāciju par nelikumīgo atkritumu poligonu slēgšanas un rekultivēšanas programmas gaitu un apņēmas regulāri informēt Komisiju par progresu attiecībā uz pasākumu, ko paredz sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpilde, īstenošanu.
- 12 2006. gada 29. maija, 2006. gada 25. oktobra, 2007. gada 2. februāra, 2007. gada 21. maija, 2007. gada 25. septembra, 2008. gada 5. maija un 2008. gada 13. oktobra vēstulēs Grieķijas iestādes Komisiju informēja par panākto progresu attiecībā uz pasākumu, ko paredzēja šī izpilde, īstenošanu.
- 13 Ar 2007. gada 30. jūlija vēstuli Komisija šīm iestādēm lūdza detalizētu un aktualizētu informāciju par nelikumīgo atkritumu poligonu slēgšanu un rekultivēšanu. Turklāt, atbildot uz 2008. gada 8. aprīļa vienotajā sanāksmē izteikto Komisijas lūgumu, šīs iestādes ar 2008. gada 5. maija un 13. oktobra vēstulēm paziņoja divpadsmit reģionu reģionālos atkritumu apsaimniekošanas plānus.
- 14 Visbeidzot ar 2009. gada 23. februāra iekšlietu ministra vietnieka un par atkritumu apsaimniekošanu projektu atbildīgās starpministriju komisijas priekšsēdētāja vēstuli Komisijai tika nosūtīti divi ziņojumi par atkritumu apsaimniekošanas projektu virzību, proti, par nelikumīgo atkritumu poligonu rekultivēšanu un to aizstāšanu ar atbilstošām atkritumu apsaimniekošanas iekārtām.

- 15 Uzskatot, ka Grieķijas Republika nav pilnībā izpildījusi spriedumu Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592), Komisija 2009. gada 15. aprīlī šai dalībvalstij nosūtīja brīdinājuma vēstuli saskaņā ar EKL 228. panta 2. punkta paredzēto procedūru, kas tagad ir iekļauta LESD 260. panta 2. punktā, dodot tai iespēju divu mēnešu laikā sniegt savus apsvērumus.
- 16 Grieķijas iestādes uz šo 2009. gada 15. aprīļa brīdinājuma vēstuli atbildēja ar 2009. gada 2. jūnija, 2009. gada 17. jūlija un 2010. gada 18. maija vēstulēm.
- 17 2010. gada 29. oktobrī, uzskatīdama, ka Grieķijas Republika nav nodrošinājusi visu Grieķijas teritorijā atrodošos nelikumīgo atkritumu poligonu slēgšanu un rekultivēšanu, Komisija šai dalībvalstij nosūtīja papildu brīdinājuma vēstuli atbilstoši LESD 260. panta 2. punktam, kurā tā šai valstij no jauna deva iespēju divu mēnešu laikā sniegt savus apsvērumus. Saskaņā ar Komisijas apgalvoto rekultivējamo nelikumīgo atkritumu poligonu skaits bija 750, un 316 no tiem vēl joprojām bija jāslēdz.
- 18 2011. gada 27. jūlijā, 2012. gada 12. aprīlī, 2012. gada 8. novembrī un 2013. gada 5. aprīlī Grieķijas iestādes Komisijai nosūtīja secīgus ziņojumus par atkritumu apsaimniekošanas projektu virzību un it īpaši – par nelikumīgo atkritumu poligonu rekultivēšanu un to aizstāšanu ar atbilstošām atkritumu apsaimniekošanas iekārtām.
- 19 Uzskatīdama, ka turpina pastāvēt strukturāla problēma attiecībā gan uz nekontrolēto atkritumu poligonu skaitu, gan uz nepietiekamo atbilstošo atkritumu apglabāšanas poligonu skaitu un ka tādējādi Grieķijas Republika nav izpildījusi spriedumu Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592), Komisija 2013. gada 21. februārī nolēma celt šo prasību.
- 20 2013. gada 18. jūnijā Grieķijas iestādes Komisijai iesniedza astoto ziņojumu par atkritumu apsaimniekošanas projektu virzību, no kura attiecībā uz nelikumīgajiem atkritumu poligoniem izrietēja, ka 73 no tiem vēl joprojām darbojas un ka 292 nelikumīgie atkritumu poligoni, lai gan tie vairs netika izmantoti, nebija tikuši rekultivēti.
- 21 Atbildot uz Tiesas uzdoto jautājumu, Grieķijas Republika un Komisija attiecīgi 2014. gada 13. un 15. maijā to informēja, ka no kopējā 293 nelikumīgo atkritumu poligonu skaita 70 joprojām darbojas un ka 223 nelikumīgie atkritumu poligoni, lai gan būdami slēgti, vēl nebija tikuši rekultivēti.

Par pienākumu neizpildi

Lietas dalībnieku argumenti

- 22 Komisija apgalvo, ka tiesvedības lietā C-502/03 laikā, kuras ietvaros Grieķijas Republika nebija apstrīdējusi pašu pārņemto pienākumu neizpildi, tā bija atzinusi, ka brīdinājuma vēstules laikā pastāvēja 2180 nelikumīgi atkritumu poligoni un argumentētā atzinuma laikā – 1458 nelikumīgi atkritumu poligoni. Šī iestāde norāda, ka kopš sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pasludināšanas, konkrētāk – no 2009. gada, Grieķijas iestādes ir sniegušas secīgus ziņojumus par atkritumu apsaimniekošanas projektu virzību, no kuriem izrietot, ka nelikumīgo atkritumu poligonu skaits ir samazinājies, bet ka ievērojams to skaits vai nu turpināja darboties (proti, 73), vai nebija tikuši rekultivēti (proti, 292) datumā, kad Komisijai bija ticis nosūtīts pēdējais no šiem ziņojumiem, pirms šīs prasības celšanas.
- 23 Grieķijas Republika neapstrīd sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pilnīgas izpildes neesamību, un tās minētie skaitļi precīzi atbilst Komisijas norādītajiem skaitļiem. Tomēr šī dalībvalsts norāda, ka šie skaitļi neatspoguļo patieso izvirzītās problēmas mērogu, un uzsver, ka nelikumīgie atkritumu poligoni, kas darbojas, attiecas tikai uz aptuveni 5 % no tās iedzīvotājiem, jo vairums nelikumīgo atkritumu poligonu jau ir tikuši slēgti un rekultivēti.

24 Turklāt Grieķijas Republika apgalvo, ka praksē, lai gan tā cik iespējams drīz pēc sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pasludināšanas ir uzsākusi nepieciešamās administratīvās procedūras, programmas visu nelikumīgo atkritumu poligonu slēgšanai izstrādāšana un īstenošana prasa sarežģītas darbības, kuru tūlītēja veikšana ir faktiski neiespējama, ciktāl it īpaši ir jāievēro Savienības tiesību normas publiskā iepirkuma jomā. Tā būtībā uzskata, ka tā ir izmantojusi visus iespējamus līdzekļus, ņemot vērā apstākļus, ar kādiem tai bija jāstāpjas, un ņemot vērā it īpaši finansiālo krīzi, kas ievērojami samazināja tās spēju veikt [attiecīgos] darbus. Konkrēti, Grieķijas Republika noteiktās vietās tostarp esot īstenojusi pagaidu risinājumus, tādus kā atkritumu transportēšana uz citā vietā atrodošos atkritumu poligonu līdz brīdim, kamēr attiecīgajās vietās tiks izveidoti likumīgi atkritumu poligoni.

Tiesas vērtējums

- 25 Lai noteiktu, vai Grieķijas Republika ir veikusi visus vajadzīgos pasākumus sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpildei, jāpārlicinās, vai tā ir pilnībā nodrošinājusi Direktīvas 75/442 4., 8. un 9. panta ievērošanu, konkrēti – slēdzot un rekultivējot visus nelikumīgos atkritumu poligonus, par kuriem šajā gadījumā starp lietas dalībniecēm ir domstarpības. No sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) 8. un 9. punkta izriet, ka Tiesa šo pantu pārkāpuma pastāvēšanu ir secinājusi no atzinuma, ka 2004. gada februārī Grieķijas teritorijā joprojām darbojās 1125 nekontrolētas atkritumu apglabāšanas vietas. Turklāt šajā gadījumā, ņemot vērā argumentus, kurus lietas dalībnieces ir izvirzījušas šajā tiesvedībā, nav strīda, ka spriedumā Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) atzītā pienākumu neizpilde turpināsies, kamēr noteikti atkritumu poligoni, kas identificēti to attiecīgajās 2014. gada 13. un 15. maija atbildēs uz Tiesas uzdoto jautājumu, nebūs tikuši slēgti un rekultivēti.
- 26 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru par EKL 228. panta 2. punktu datums, kas jāņem vērā, novērtējot, vai pastāv valsts pienākumu neizpilde, pamatojoties uz šo normu, ir saskaņā ar minēto normu izdotajā argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigas (skat. spriedumus Komisija/Francija, C-304/02, EU:C:2005:444, 30. punkts, un Komisija/Spānija, C-610/10, EU:C:2012:781, 66. punkts).
- 27 Tā kā ar LESD procedūrā par pienākumu neizpildi saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu ir atcelts argumentētā atzinuma izdošanas posms, kā atskaites datums šāda pienākuma neizpildei ir jāuzskata datums, kurā beidzies termiņš, kas paredzēts brīdinājumā vēstulē, kura nosūtīta saskaņā ar šo tiesību normu (spriedums Komisija/Spānija, EU:C:2012:781, 67. punkts).
- 28 Šajā gadījumā, tā kā Komisija Grieķijas Republikai nosūtīja papildu brīdinājuma vēstuli saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktā paredzēto procedūru, šī sprieduma iepriekšējā punktā minētais atskaites datums ir šajā vēstulē noteiktā termiņa beigu datums, proti, 2010. gada 29. decembris. Nav strīda, ka šajā datumā visi strīdīgie atkritumu poligoni nebija tikuši slēgti un rekultivēti.
- 29 Attiecībā uz Grieķijas Republikas argumentāciju par grūtībām, ar kādām tai esot bijis jāstāpjas, lai slēgtu un rekultivētu visus attiecīgos nelikumīgo atkritumu poligonus, jāatgādina, ka saskaņā ar iedibinātu judikatūru dalībvalsts, lai pamatotu Savienības tiesībās paredzētu pienākumu nepildi, nevar aizbildināties ar iekšējās tiesību sistēmas normām, praksi vai situāciju (skat. spriedumu Komisija/Itālija, C-496/09, EU:C:2011:740, 87. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī šajā ziņā spriedumu Komisija/Spānija, C-278/01, EU:C:2003:635, 31. punkts). Ņemot vērā šo judikatūru, šī argumentācija nevar būt sekmīga.
- 30 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka, neveicot visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu spriedumu Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592), Grieķijas Republika nav izpildījusi LESD 260. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.

Par finansiālajām sankcijām

Ievadapsvērumi

- 31 Komisija Tiesai ierosina, pamatojoties uz LESD 260. panta 2. punktu un Komisijas 2005. gada 13. decembra paziņojumu “[LESD 260.] panta īstenošana” (SEC(2005) 1658), kas atjaunināts ar Komisijas 2012. gada 31. augusta paziņojumu “Datu atjaunošana, ko izmanto naudas sodu un kavējuma naudas aprēķināšanai, ko Komisija piedāvās Tiesai pārkāpumu procedūras ietvaros” (C(2012) 6106, galīgā redakcija; turpmāk tekstā – “Komisijas paziņojums”), sodīt attiecīgo neizpildi ar naudas sodu un kavējuma naudu, piemērojot Komisijas paziņojuma 10. punktu.
- 32 Grieķijas Republika uzskata, ka Komisijai pirms prasības celšanas, pamatojoties uz LESD 260. pantu, esot bijis jāsigaida atkritumu poligonu slēgšanas un rekultivēšanas programmas, kuru Grieķijas Republika tai bija paziņojusi un kura turpināsies, kā paredzēts, beigās. Tādējādi tā aicina Tiesu noraidīt prasību kopumā, jo finansiālu sankciju uzlikšana šīs lietas apstākļos, pēc tās domām, ir priekšlaicīga.
- 33 Ievadam jāatgādina, ka, tā kā Tiesa ir atzinusi, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi spriedumu Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592), tā var, piemērojot LESD 260. panta 2. punkta otro daļu, šai dalībvalstij uzlikt naudas sodu un/vai kavējuma naudu.
- 34 Tādējādi šī sprieduma 30. punktā izdarītais atzinums, ka Grieķijas Republika atskaites datumā, proti, 2010. gada 29. decembrī, kas ir vairāk nekā piecus gadus pēc sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pasludināšanas, nebija veikusi visus pasākumus, kas vajadzīgi šī sprieduma izpildei, ir principā pietiekams, lai šajā gadījumā pamatotu finansiālu sankciju uzlikšanu, lai gan pastāv vēl pilnībā neīstenota attiecīgo nelikumīgo atkritumu poligonu slēgšanas un rekultivēšanas programma.
- 35 Turklāt, ņemot vērā abu sankciju, kuru piemērošanu lūdz Komisija, atšķirīgo raksturu, atsevišķi jāpārbauda jautājums par kavējuma naudas piespriešanas attiecīgajai dalībvalstij un piespriešanas tai maksāt naudas sodu lietderīgumu, kā arī attiecīgā gadījumā – par šo sankciju apmēru.

Par kavējuma naudu

Lietas dalībnieku argumenti

- 36 Komisija uzsver, ka spriedumā Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) atzīto pienākumu neizpildi veido Direktīvas 75/442 4., 8. un 9. panta pārkāpums un ka tādējādi Grieķijas Republikai ir pienākums pilnībā izbeigt šo pienākumu neizpildi. Šajos pantos paredzēto pienākumu izpilde paredzot, pirmkārt, nelikumīgo atkritumu poligonu slēgšanu, otrkārt, to faktisku rekultivēšanu, nevis tikai to rekultivēšanas plānošanu, kā arī, treškārt, tādu iekārtu izveidošanu, kuras ir nepieciešamas, lai nodrošinātu šīs direktīvas pastāvīgu ievērošanu un izvairītos no jaunu nelikumīgu atkritumu poligonu radišanas. Tādējādi Grieķijas Republikas apgalvojums, ka, lai izvairītos no kavējuma naudas uzlikšanas tai, šajā gadījumā būtu jāpietiek ar vienkāršu administratīvo pasākumu noteikšanu nelikumīgo atkritumu poligonu rekultivēšanai, nevarot tikt atbalstīts.
- 37 Komisija Tiesu lūdz ņemt vērā konstatētā pārkāpuma smagumu, tā ilgumu un nepieciešamību nodrošināt sankcijas preventīvo iedarbību. Attiecībā uz atzītā pārkāpuma smagumu Komisija ierosina ņemt vērā pārkāpto tiesību normu nozīmīgumu un šī pārkāpuma seku kaitīgumu videi un cilvēku veselībai. Tā norāda, ka panāktais progress attiecībā uz nelikumīgo atkritumu poligonu skaita samazināšanu ir atbildību mikstinošs apstāklis, bet uzsver, ka nedrošība, kas turpina pastāvēt saistībā ar sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pilnīgu izpildi, ir atbildību pastiprinošs apstāklis. Komisija uzskata, ka tādējādi smaguma koeficienta 9, piemērojot skalu no 1 līdz 20, piemērošana šīs

lietas apstākļos ir atbilstoša. Šajā ziņā tā atgādina, atsaucoties uz spriedumu Komisija/Belģija (C-2/90, EU:C:1992:310, 30. punkts), ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka atkritumiem ir īpaša daba un ka to uzkrāšanās, pat pirms tie kļūst bīstami veselībai, it īpaši ņemot vērā katra reģiona vai pašvaldības ierobežoto jaudu tos pieņemt, ir vides apdraudējums.

- 38 Komisija attiecībā uz pārkāpuma ilgumu apgalvo, ka lēmums uzsākt šo tiesvedību tika pieņemts 2013. gada 21. februārī, proti, 88 mēnešus pēc sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pasludināšanas 2005. gada 6. oktobrī, kas pamatojot maksimālā koeficienta 3 piemērošanu. Kas attiecas uz maksātspējas koeficientu, kas tiek saukts par reizinātāju “n,” šī iestāde atgādina, ka Komisijas paziņojumā tas Grieķijas Republikai ir noteikts 4,12.
- 39 Komisija norāda, ka saskaņā ar šajā paziņojumā minēto formulu kavējuma nauda dienā ir vienāda ar vienoto pamatsummu EUR 640, kas reizināti ar smaguma koeficientu, ilguma koeficientu un reizinātāju “n”. Tādējādi šajā lietā tā piedāvā kavējuma naudu EUR 71 193,60 dienā ($640 \times 9 \times 3 \times 4,12$).
- 40 Tomēr Komisija uzskata, ka kavējuma nauda ir pakāpeniski jāsamazina atkarībā no progresa, kas panākts sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpildē. Tādējādi tā piedāvā kavējuma naudu EUR 71 193,60 dienā izdalīt ar to nekontrolēto atkritumu apglabāšanas vietu skaitu, kuras datumā, kad tika pieņemts lēmums celt šo prasību, neatbilda šim spriedumam, proti, 365 (73 nelikumīgi atkritumu poligoni, kas darbojās, un 292, kas nebija tikuši rekultivēti), kas veido EUR 195,05 uz vienu vietu ($71\ 193,60/365$), un šo summu atskaitīt no kavējuma naudas apmēra par dienu, ja kāds no šiem nelikumīgajiem atkritumu poligoniem ir padarīts atbilstošs spriedumam Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592). Komisija uzskata, ka šī samazinājuma piemērošana tomēr varēs notikt tikai tad, ja Grieķijas Republika, pirmkārt, Komisijai paziņos faktus, kas, neatstājot vietu nekādām šaubām, pierāda, ka attiecīgais nelikumīgais atkritumu poligons ir padarīts atbilstošs [spriedumam], un, otrkārt, informē Komisiju par vietu, uz kuru tiks pārvietoti apglabājamie atkritumi.
- 41 Komisija piebilst, ka, lai izvairītos no situācijas, ka dalībvalsts nelikumīgos atkritumu poligonus padara par atbilstošiem, paralēli radot jaunas nekontrolētas atkritumu apglabāšanas vietas, tai jāspēj konstatēt, ka progress ir panākts, nevis vienkārši padarot par atbilstošiem atkritumu poligonus, kurus Grieķijas Republika iekļāvusi šai iestādei paziņotajos sarakstos, bet gan pamatojoties uz Grieķijas teritorijā pastāvošo nelikumīgo atkritumu poligonu skaitu, kāds tiks noteikts regulāri veiktās pārbaudēs.
- 42 Komisija piedāvā kavējuma naudas apmēru noteikt ik pēc sešiem mēnešiem. Tādējādi kopējais par iepriekšējiem sešiem mēnešiem maksājamās kavējuma naudas apjoms tiktu aprēķināts, samazinot sākotnējo kavējuma naudas par dienu apmēru par summu, kas atbilst nelikumīgajiem atkritumu poligoniem, kuru atbilstība šajā laikposmā būs tikusi konstatēta, iegūto rezultātu reizinot ar dienu skaitu šajā sešu mēnešu laikposmā. Komisija arī vēlas paturēt tiesības tiesvedības laikā aktualizēt šo aprēķinu atkarībā no datiem, kurus Grieķijas Republika sniegs pēc datuma, kurā tika pieņemts lēmums celt šo prasību.
- 43 Grieķijas Republika uzskata, ka Komisijas lūgumam par kavējuma naudas uzlikšanu sagaidāmā sprieduma pasludināšanas dienā nebūs priekšmeta, jo spriedums Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) būs ticis izpildīts pirms šī datuma, un ka jebkurā gadījumā summa EUR 71 193,60 dienā ir nesamērīga attiecībā pret pārmestā pārkāpuma smagumu. Katrā ziņā tā uzskata, ka, ņemot vērā kavējuma naudas “piespiedu” mērķi, kavējuma nauda vairs nebūs jānosaka, tiklīdz kompetentās iestādes būs sniegušas pierādījumus, ka tās ir veikušas atbilstošus pasākumus nelikumīgo atkritumu poligonu rekultivēšanai, kaut arī to faktiskā rekultivēšana nebūtu pabeigta. Grieķijas Republika šajā ziņā norāda, ka kavējuma naudas, kuru Tiesa bija uzlikusi ar savu spriedumu Komisija/Grieķija (C-387/97, EU:C:2000:356), maksāšanu Komisija beidza pieprasīt brīdī, kad nelikumīgais atkritumu poligons, kas bija šī sprieduma pamatā, pagaidu risinājuma veidā bija ticis slēgts un aizvietots ar atkritumu presēšanas un pakošanas kompleksu.

- 44 Pakārtoti Grieķijas Republika apstrīd Komisijas ierosināto smaguma koeficientu 9. Tā norāda, ka saskaņā ar Komisijas paziņojuma 16.4. punktu tā attiecībā uz attiecīgā pārkāpuma ietekmi ņem vērā, “vai cilvēku veselībai vai videi nodarīts smags vai neatgriezenisks kaitējums”. Tā uzskata, ka šajā gadījumā šāds cilvēku veselībai nodarīts kaitējums neesot konstatēts, savukārt iespējamais kaitējums videi esot novērsts ar attiecīgo poligonu rekultivēšanu. Būtu nepareizi uzskatīt, ka pārmestais pārkāpums nozīmē strukturālas problēmas pastāvēšanu valsts līmenī, jo katrā Grieķijas reģionā tagad ir vismaz viens likumīgs atkritumu poligons. Katrā ziņā šis koeficients 9 salīdzinājumā ar koeficientu 4, kuru Komisija piedāvāja un kuru Tiesa piemēroja spriedumā Komisija/Spānija (EU:C:2003:635), vai koeficientu 6, kurš tika piedāvāts un piemērots spriedumā Komisija/Grieķija (EU:C:2000:356), kas arī attiecas uz pārkāpumiem, kuri ietekmēja cilvēku veselību un vidi un kuru smagums bija salīdzināms ar smagumu šajā lietā, pēc Grieķijas Republikas domām, ir nesamērīgs. Komisijai šajā gadījumā esot arī jāņem vērā, kā to darīja Tiesa spriedumā Komisija/Spānija (EU:C:2003:635, 49. un 50. punkts), sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpildē jau panāktais progress.
- 45 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Grieķijas Republika uzskata, ka Komisijas piedāvātais koeficients 3 ir nesamērīgs it īpaši attiecībā pret spriedumā Komisija/Francija (EU:C:2005:444) izmantoto koeficientu, kas arī bija 3, par pārkāpumu, kurš ilga 11 gadus. Tā Tiesu aicina vajadzības gadījumā izmantot mazāku ilguma koeficientu nekā ierosinātais, kā tā to darīja spriedumā Komisija/Spānija (EU:C:2003:635). Attiecībā uz reizinātāju “n”, kurš atspoguļo maksātspēju, Grieķijas Republika norāda, ka Komisijas paziņojumā ar 2012. gadā izdarītajiem grozījumiem norādītajā reizinātājā 4,12 ņemts vērā šīs dalībvalsts iekšzemes kopprodukts (turpmāk tekstā – “IKP”) par 2010. gadu, kurš bija EUR 222,1 miljardi, lai gan kopš tā laika tas ir samazinājies, 2012. gadā sasniedzot tikai EUR 193,7 miljardus, un 2013. gadā tas tiek lēsts EUR 182,8 miljardu apmērā. Grieķijas Republika aicina Tiesu vajadzības gadījumā piemērot mazāku reizinātāju “n”, lai ņemtu vērā šo apstākli, kā arī finansiālās krīzes dēļ šo valsti ietekmējošo ekonomisko problēmu kopumu.
- 46 Gadījumā, ja tiktu uzlikta kavējuma nauda, Grieķijas Republika uzskata, ka Komisijas priekšlikums tās summu noteikt ik pēc sešiem mēnešiem esot jāpieņem, lai tā varētu šai iestādei paziņot pierādījumus par nelikumīgo atkritumu poligonu slēgšanas un rekultivēšanas programmas pastāvīgo attīstību un Komisija tādējādi varētu ņemt vērā panākto progresu.

Tiesas vērtējums

- 47 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kavējuma naudas noteikšana principā ir attaisnojama tikai tad, ja pienākumu neizpilde, kuras pamatā ir iepriekšējā sprieduma neizpilde, turpinās līdz faktu pārbaudei Tiesā (spriedums Komisija/Beļģija, C-533/11, EU:C:2013:659, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Šajā lietā no Grieķijas Republikas un Komisijas attiecīgi 2014. gada 13. un 15. maijā sniegtās informācijas izriet, ka no kopējā 293 nelikumīgo atkritumu poligonu skaita 70 turpināja darboties un 223, lai gan būdami slēgti, vēl nebija tikuši rekultivēti. Tādējādi jāatzīst, ka Tiesas veiktās faktu pārbaudes brīdī sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpildei nepieciešamie pasākumi vēl nebija ne pilnībā noteikti, ne īstenoti.
- 49 Šajā ziņā Grieķijas Republikas arguments, ka tās kompetentās iestādes esot veikušas atbilstošus pasākumus nelikumīgo atkritumu poligonu rekultivēšanai, kaut arī to faktiskā rekultivēšana nav pabeigta, nevar būt sekmīgs. Apstākļi – pieņemot, ka tas ir pierādīts, – ka kompetentās iestādes administratīvā līmenī ir veikušas visus nepieciešamos pasākumus konstatētā pārkāpuma novēršanai, nav pietiekams, lai šajā lietā izslēgtu kavējuma naudas uzlikšanu, jo noteikti strīdīgie nelikumīgie atkritumu poligoni turpina darboties un/vai nav tikuši rekultivēti.

- 50 Šādos apstākļos Tiesa uzskata, ka piespriešana Grieķijas Republikai maksāt kavējuma naudu ir finansiāli piemērots veids, kā nodrošināt iepriekš minētā sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpildi pilnībā (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Īrija, C-374/11, EU:C:2012:827, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 51 Savukārt, ņemot vērā virzību uz sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pilnīgu izpildi un Grieķijas Republikas Tiesā sniegtos apsvērumus, nevar izslēgt, ka šī sprieduma pasludināšanas dienā spriedums Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) būs ticis pilnībā izpildīts. Tādējādi kavējuma nauda ir jāuzliek tikai gadījumā, ja šīs pasludināšanas dienā pienākumu neizpilde turpinās pastāvēt.
- 52 Attiecībā uz šādas kavējuma naudas apmēru un veidu Tiesai, īstenojot savu rīcības brīvību, atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai šī kavējuma nauda ir jānosaka tā, lai tā būtu, pirmkārt, piemērota apstākļiem un, otrkārt, samērīga ar konstatēto pārkāpumu, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēju (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Luksemburga, C-576/11, EU:C:2013:773, 46. punkts un tajā minētā judikatūra). Komisijas ierosinājumi par kavējuma naudu nevar saistīt Tiesu, un tie ir izmantojami tikai kā noderīgas atsauces pamats. Tāpat arī pamatnostādnes, kas ir ietvertas Komisijas paziņojumos, nav saistošas Tiesai, bet palīdz nodrošināt Komisijas rīcības, kad tā Tiesai izsaka ierosinājumus, pārskatāmību, paredzamību un tiesisko noteiktību (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Spānija, EU:C:2012:781, 116. punkts un tajā minētā judikatūra). Uz LESD 260. panta 2. punktu balstītā tiesvedībā par dalībvalsts pienākumu neizpildi, kas turpina pastāvēt, lai gan šī pienākumu neizpilde jau ir atzīta ar pirmo spriedumu, kas pasludināts, pamatojoties uz EKL 226. pantu vai LESD 258. pantu, Tiesai ir jāsauglabā brīvība noteikt uzlikto kavējuma naudu apmērā un veidā, kurus tā uzskata par piemērotiem, lai stimulētu šo dalībvalsti izbeigt no pirmā Tiesas sprieduma izrietošo pienākumu neizpildi.
- 53 Nosakot kavējuma naudas apmēru, pamata kritēriji, kas ir jāņem vērā, lai nodrošinātu kavējuma naudas piespiedi iedarbību nolūkā panākt vienotu un efektīvu Savienības tiesību piemērošanu, principā ir pārkāpuma smagums, tā ilgums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja. Piemērojot šos kritērijus, īpaši ir jāņem vērā tas, kā pienākumu neizpilde ietekmē privātās un sabiedrības intereses, kā arī tas, cik steidzami ir mudināt attiecīgo dalībvalsti izpildīt savus pienākumus (skat. spriedumu Komisija/Luksemburga, EU:C:2013:773, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 54 Kas attiecas uz, pirmkārt, pārkāpuma smagumu, jāatgādina, kā Tiesa jau ir nospriedusi, ka pienākums apglabāt atkritumus, neapdraudot cilvēku veselību un nekaitējot videi, ir daļa no Savienības politikas attiecībā uz vidi mērķiem, kā izriet no LESD 191. panta. Direktīvas 75/442 4. pantā paredzētā pienākuma neizpilde paša šī pienākuma rakstura dēļ var apdraudēt cilvēku veselību un radīt kaitējumu videi un ir uzskatāma par īpaši smagu (spriedums Komisija/Grieķija, EU:C:2000:356, 94. punkts).
- 55 Jānorāda, ka šajā lietā to nelikumīgo atkritumu poligonu skaits, kas ir pienākumu neizpildes priekšmets brīdī, kad Tiesa veic faktu pārbaudi, proti, 293, no kuriem 70 vēl nav tikuši slēgti, ir ievērojams. Tomēr šis skaits ir būtiski mazāks par nelikumīgo atkritumu poligonu skaitu, kas saskaņā ar pašas Grieķijas Republikas sniegtajiem datiem darbojās 2004. gada februārī, kad Tiesā tika ierosināta pirmā tiesvedība sakarā ar pienākumu neizpildi, proti, 1125 nelikumīgi atkritumu poligoni (spriedums Komisija/Grieķija, EU:C:2005:592, 8. punkts).
- 56 Jāatzīst, ka šajā lietā kaitējuma, kurš šī sprieduma pasludināšanas dienā cilvēku veselībai un videi joprojām tiek radīts pārmestās pienākumu neizpildes dēļ, apmērs lielā mērā ir atkarīgs no individuālo poligonu, uz kuriem attiecas šī pienākumu neizpilde, skaita, it īpaši no joprojām izmantoto nelikumīgo atkritumu poligonu skaita. Tādējādi šis kaitējums ir mazāks nekā kaitējums, kuru cilvēku veselībai un videi nodarīja spriedumā Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) atzītā sākotnējā pienākumu neizpilde.

- 57 Attiecībā uz, otrkārt, pārkāpuma ilgumu, jānorāda, ka tas ir jānovērtē, ņemot vērā brīdi, kad Tiesa novērtē faktus, nevis brīdi, kad Komisija tajā ir vērsusies (spriedums Komisija/Portugāle, C-70/06, EU:C:2008:3, 45. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajā lietā pārkāpuma ilgums, proti, vairāk nekā deviņi gadi, sākot no sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pasludināšanas, ir ievērojams.
- 58 Treškārt, kas attiecas uz attiecīgās dalībvalsts maksātpēju, jāņem vērā Grieķijas Republikas argumenti par to, ka tās IKP kopš 2010. gada ir samazinājies. Tiesa jau ir nospriedusi, ka ir jāņem vērā dalībvalsts IKP nesenās attīstības tendences, kādas tās ir brīdī, kad Tiesa pārbauda faktus (spriedums Komisija/Īrija, C-279/11, EU:C:2012:834, 78. punkts).
- 59 Turklāt Komisija Tiesai ir ierosinājusi kavējuma naudu pakāpeniski samazināt atkarībā no progresa, kas panākts sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpildē.
- 60 Šajā ziņā jānorāda, ka, pat ja, lai nodrošinātu Tiesas sprieduma pilnīgu izpildi, kavējuma nauda ir jāpieprasa pilnā apmērā līdz brīdim, kad šī dalībvalsts būs veikusi visus nepieciešamos pasākumus konstatētās pienākumu neizpildes izbeigšanai, tomēr noteiktos īpašos gadījumos var tikt apsvērta sods, kurā ir ņemta vērā iespējamais dalībvalsts panāktais progress tās pienākumu izpildē (šajā ziņā skat. spriedumus Komisija/Spānija, EU:C:2003:635, 43.–51. punkts, Komisija/Itālija, EU:C:2011:740, 47.–55. punkts, kā arī Komisija/Beļģija, EU:C:2013:659, 73. un 74. punkts).
- 61 Šīs lietas apstākļos un ņemot vērā tostarp Grieķijas Republikas un Komisijas attiecīgi 2014. gada 13. un 15. maijā sniegto informāciju, Tiesa uzskata, ka jānosaka regresīva kavējuma nauda. Tādējādi ir jānosaka šīs kavējuma naudas aprēķināšanas kārtība, kā arī tās periodiskums.
- 62 Attiecībā uz šo pēdējo jautājumu saskaņā ar Komisijas priekšlikumu jānosaka regresīva kavējuma nauda reizi sešos mēnešos, lai šai iestādei ļautu novērtēt sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpildes pasākumu virzību, ņemot vērā stāvokli attiecīgā laikposma beigās (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Itālija, EU:C:2011:740, 54. punkts).
- 63 Turklāt jānorāda, ka kaitējums, kurš joprojām tiek radīts cilvēku veselībai un videi, principā ir būtiskāks attiecībā uz 70 atkritumu poligoniem, kuri turpina darboties, nekā attiecībā uz 223 pārējiem atkritumu poligoniem, kuri vairs nedarbojas, bet vēl ir jārekultivē. Tādējādi ir svarīgi stimulēt attiecīgo dalībvalsti ne vien iespējami ātri rekultivēt visus attiecīgos atkritumu poligonus, bet arī pirms to vēlākas rekultivēšanas pēc iespējas drīzāk slēgt tos atkritumu poligonus, kuri joprojām darbojas.
- 64 Šajā nolūkā kavējuma naudas aprēķināšanai jāuzskata, ka katrs atkritumu poligons, kurš joprojām darbojas, faktiski ietver divus pārkāpuma gadījumus. Tādējādi kopējais pārkāpums ir jāiedala nevis 293 pārkāpumu gadījumos, proti, viens pārkāpums uz vienu atkritumu poligonu, bet gan 363 pārkāpumu gadījumos, proti, viens pārkāpums uz katru no 223 atkritumu poligoniem, kuri vēl jārekultivē, un divi pārkāpumi uz katru no 70 atkritumu poligoniem, kuri vēl nav tikuši slēgti un kuri arī pēc tam būs jārekultivē.
- 65 Ņemot vērā šos apstākļus, kā arī nepieciešamību attiecīgo dalībvalsti stimulēt izbeigt pārmesto pienākumu neizpildi, Tiesa uzskata par lietderīgu, īstenojot savu rīcības brīvību, balstoties uz šajā spriedumā atzītajiem 363 pārkāpumu gadījumiem, noteikt kavējuma naudu reizi sešos mēnešos EUR 14 520 000 apmērā, no šīs summas atskaitot EUR 40 000 par katru pārkāpumu, kurš ir izbeigts pirms katra attiecīgā sešu mēnešu laikposma beigām.
- 66 Lai panāktu šādu kavējuma naudas samazinājumu, Grieķijas Republikai pirms katra sešu mēnešu laikposma beigām, sākot no šī sprieduma pasludināšanas, jāsniedz pierādījumi par to, ka konkrēti atkritumu poligoni, uz kuriem attiecas pienākumu neizpilde, ir beiguši darboties un/vai ir tikuši rekultivēti. Lai izvairītos no Komisijas pieminētā riska, ka attiecīgā dalībvalsts slēdz nelikumīgos atkritumu poligonus, paralēli radot jaunas nekontrolētas atkritumu apglabāšanas vietas, jāuzskata, ka

nelikumīgs atkritumu poligons, kas iepriekš darbojās, ir ticis slēgts, tikai tad, ja Grieķijas Republika sniedz pierādījumus ne vien par šo slēgšanu, bet arī par to, ka atkritumi, kas tajā iepriekš bijuši nelikumīgi novietoti, tagad ir likumīgi novietoti konkrēti norādītā atkritumu apglabāšanas vietā.

- 67 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, Grieķijas Republikai jāpiespriež maksāt Komisijai, ieskaitot "Eiropas Savienības pašu resursu" kontā, sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) izpildei gadījumā, ja minētajā dienā šī sprieduma 30. punktā konstatētā pienākumu neizpilde vēl pastāvēs, kavējuma naudu ik pēc sešiem mēnešiem, kura par pirmajiem sešiem mēnešiem pēc sprieduma pasludināšanas tiek aprēķināta šī laikposma beigās, no sākotnējās summas, kas noteikta EUR 14 520 000 apmērā, atņemot EUR 40 000 par katru nekontrolētu atkritumu apglabāšanas vietu, uz kuru attiecas konstatētā pienākumu neizpilde un kura pēc 2014. gada 13. maija ir vai nu tikusi slēgta, vai rekultivēta, kā arī EUR 80 000 par tām vietām, kuras pēc šī paša datuma ir tikušas gan slēgtas, gan rekultivētas. Par katru no nākamajiem sešu mēnešu laikposmiem maksājamā kavējuma nauda tiks aprēķināta tā beigās, pamatojoties uz iepriekšējam sešu mēnešu laikposmam aprēķināto kavējuma naudu, no tās veicot šādus pašus atskaitījumus atkarībā no attiecīgajām sešu mēnešu laikposmā veiktajām vietu, uz kurām attiecas konstatētā pienākumu neizpilde, slēgšanām un rekultivēšanām.

Par naudas sodu

Lietas dalībnieku argumenti

- 68 Atbilstoši Komisijas paziņojumam šī iestāde ierosina Tiesai noteikt fiksētu vienreizēju naudas sodu, ņemot vērā laikposmu no saskaņā ar LESD 258. pantu taisītā sprieduma pasludināšanas dienas līdz dienai, kad attiecīgā dalībvalsts būs izpildījusi šo spriedumu, vai līdz saskaņā ar LESD 260. pantu taisītā sprieduma pasludināšanas dienai. Šī naudas soda aprēķināšanai Komisija izmanto tos pašus kritērijus kā kavējuma naudas aprēķināšanai izmantotie, proti, kritērijus saistībā ar pārkāpuma smagumu, tā ilgumu, kas tiek ņemts vērā, reizinot naudas soda summu par dienu ar neizpildes dienu skaitu, un nepieciešamību nodrošināt finansiālās sankcijas preventīvo raksturu. Saskaņā ar Komisijas paziņojumu tiek ierosināts noteikt fiksēto naudas sodu EUR 210 apmērā. Ņemot vērā pārkāpuma smaguma koeficientu 9 un reizinātāju "n" 4,12, fiksētais naudas sods tādējādi ir EUR 7786,80 (210 x 9 x 4,12) dienā. Tā kā spriedums Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) tika pasludināts 2005. gada 6. oktobrī un Komisija lēmumu celt šo prasību atbilstoši LESD 260. pantam pieņēma 2013. gada 21. februārī, no šīs pasludināšanas līdz šī lēmuma pieņemšanai ir pagājušas 2696 dienas.
- 69 2013. gada 21. februārī kopējā naudas soda summa (EUR 7786,80 x 2696 dienas), kas tādējādi sasniedz EUR 20 993 212,80, pārsniedz Grieķijas Republikai EUR 2 181 000 apmērā noteikto minimālo naudas sodu. Šādos apstākļos Komisija uzskata, ka naudas soda summa jānosaka EUR 7786,80 dienā, sākot no 2005. gada 6. oktobra līdz dienai, kad tiks pasludināts galīgais spriedums šajā tiesvedībā, vai, ja tas notiktu agrāk, līdz dienai, kad spriedums Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) būs pilnībā izpildīts. Komisija piebilst, ka pretēji Grieķijas Republikas argumentiem nevar izslēgt pienākumu neizpildes ietilgšanas risku, ņemot vērā it īpaši to, ka šai dalībvalstij atbilstība attiecīgajām tiesību normām bija jānodrošina jau pirms vairākiem desmitiem gadu un *a fortiori* – kopš sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592).
- 70 Grieķijas Republika apgalvo, ka, ņemot vērā piespriešanas maksāt naudas sodu preventīvas mērķi un to, ka šajā tiesvedībā šī dalībvalsts ir demonstrējusi, ka tā jau ir veikusi visas nepieciešamās darbības, lai pilnībā izpildītu spriedumu Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592), sistemātiski un godprātīgi sadarbojoties ar Komisijas dienestiem, tai nav jāpiespriež maksāt naudas sodu. Šajā lietā nepastāvot nekāds recidīva risks, jo 95 % no šīs dalībvalsts teritorijas tagad esot nosegti ar likumīgām māsaimniecības atkritumu apglabāšanas iekārtām. Katrā ziņā, ja Tiesa nolemtu tai piesprieš maksāt šādu naudas sodu, Grieķijas Republika Tiesai ierosina izmantot Komisijas paziņojumā šai dalībvalstij paredzēto minimālo summu, proti, EUR 2 181 000.

Tiesas vērtējums

- 71 Ievadam jāatgādina, ka Tiesa ir tiesīga, izmantojot tai aplūkotajā jomā piešķirto rīcības brīvību, piespriest kumulatīvu kavējuma naudu un naudas sodu (spriedums Komisija/Grieķija, C-369/07, EU:C:2009:428, 143. punkts).
- 72 Naudas soda piespriešanas princips būtībā ir balstīts uz attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpildes seku attiecībā uz privātajām un publiskajām interesēm izvērtējumu, it īpaši gadījumā, ja pienākumu neizpilde turpinājusies vēl ilgi pēc sprieduma, ar kuru šī neizpilde sākotnēji tikusi konstatēta, pasludināšanas (skat. spriedumu Komisija/Spānija, C-184/11, EU:C:2014:316, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 73 Šai piespriešanai katrā lietā ir jābūt atkarīgai no visiem atbilstošajiem apstākļiem gan saistībā ar konstatētās pienākumu neizpildes īpatnībām, gan ar tās attiecīgās dalībvalsts nostāju, uz kuru attiecas procedūra, kas uzsākta, pamatojoties uz EKL 260. pantu. Šajā ziņā šī norma piešķir Tiesai plašu rīcības brīvību, lemjot par šāda soda uzlikšanu vai neuzlikšanu (spriedums Komisija/Spānija, EU:C:2012:781, 141. punkts).
- 74 Šajā strīdā visi tiesiskie un faktiskie apstākļi, kas izraisīja konstatēto pienākumu neizpildi, it īpaši ļoti lielais nelikumīgo atkritumu poligonu, uz kuriem tā attiecas atbilstoši 2005. gada [6.] oktobrī pasludinātajam spriedumam Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592), proti, 1125 atkritumu poligoni, no kuriem 293 joprojām 2014. gada maijā nebija slēgti un/vai rekultivēti, liecina par to, ka tādu pašu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtosšanās nākotnē efektīva novēršana prasa tāda atturoša pasākuma noteikšanu kā piespriešana samaksāt naudas sodu.
- 75 Šādos apstākļos Tiesai, īstenojot savu rīcības brīvību, šī naudas soda apmērs ir jānosaka, pirmkārt, atbilstoši apstākļiem un, otrkārt, samērīgi pieļautajam pārkāpumam (spriedums Komisija/Grieķija, EU:C:2009:428, 146. punkts).
- 76 Šajā ziņā atbilstošo faktoru lokā ir tādi elementi kā konstatētā pārkāpuma smagums un laikposms, kurā tas turpinājies, kopš pasludināts spriedums, ar kuru tas ir konstatēts (spriedums Komisija/Itālija, EU:C:2011:740, 94. punkts).
- 77 Vērā ņemamie apstākļi izriet it īpaši no šī sprieduma 54., 57. un 58. punktā ietvertajiem apsvērumiem par pārkāpuma smagumu un ilgumu, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēju.
- 78 Attiecībā uz pārkāpuma smagumu tomēr jānorāda, ka to nelikumīgo atkritumu poligonu skaits, kuri ir pārņemti pārkāpuma priekšmets laikposmā no sprieduma Komisija/Grieķija (EU:C:2005:592) pasludināšanas 2005. gada oktobrī līdz šī sprieduma pasludināšanai, vidēji bija būtiski lielāks nekā šī sprieduma 55. punktā kavējuma naudas aprēķināšanai izmantotais, proti, 293 atkritumu poligoni, no kuriem 70 vēl nav tikuši slēgti. Minētajā laikposmā nelikumīgo atkritumu poligonu skaits ir samazinājies no 1125 – kas ir skaitlis, kādu Tiesa konstatēja 2005. gada oktobrī – līdz 293, no kuriem 70 joprojām tiek izmantoti, saskaņā ar lietas dalībnieku Tiesai 2014. gada maijā sniegtajiem datiem. Tādējādi saskaņā ar šī sprieduma 56. punktā nospriesto, ka cilvēku veselībai un videi pārņemstās pienākumu neizpildes dēļ radītais kaitējums lielā mērā ir atkarīgs no individuālo poligonu, uz kuriem attiecas šī pienākumu neizpilde, skaita, šis pārkāpums naudas sodas aprēķināšanas mērķiem ir uzskatāms par smagāku nekā kavējuma naudas aprēķināšanas mērķiem.
- 79 Ņemot vērā visus šos apstākļus, Tiesa uzskata, ka, šajā lietā nosakot 10 miljonu EUR naudas sodu, kas Grieķijas Republikai ir jāsamaksā, ir veikts atbilstošs lietas apstākļu novērtējums.
- 80 Līdz ar to Grieķijas Republikai ir jāpiespiež samaksāt Komisijai naudas sodu EUR 10 miljonu apmērā, ieskaitot tos kontā “Eiropas Savienības pašu resursi”.

Par tiesāšanās izdevumiem

⁸¹ Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā ir atzīta pienākumu neizpilde, jāpiespriež Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

- 1) **neveicot vajadzīgos pasākumus sprieduma Komisija/Grieķija (C-502/03, EU:C:2005:592) izpildei, Grieķijas Republika nav izpildījusi LESD 260. panta 1. punkta paredzētos pienākumus;**
- 2) **Grieķijas Republikai, sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz sprieduma Komisija/Grieķija (C-502/03, EU:C:2005:592) izpildei gadījumā, ja šī sprieduma rezolutīvās daļas 1) punktā konstatētā pienākumu neizpilde minētajā dienā turpinās, ir jāsamaksā Eiropas Komisijai ik pēc sešiem mēnešiem maksājama kavējuma nauda, to ieskaitot kontā “Eiropas Savienības pašu resursi”, kura par pirmajiem sešiem mēnešiem pēc šī sprieduma pasludināšanas tiek aprēķināta šī laikposma beigās, no sākotnējās summas, kas noteikta EUR 14 520 000 apmērā, atņemot EUR 40 000 par katru atkritumu poligonu, uz kuru attiecas konstatētā pienākumu neizpilde un kurš pēc 2014. gada 13. maija ir vai nu ticis slēgts, vai rekultivēts, kā arī EUR 80 000 par tiem atkritumu poligoniem, kuri pēc šī paša datuma ir tikuši gan slēgti, gan rekultivēti. Par katru no nākamajiem sešu mēnešu laikposmiem maksājamā kavējuma nauda tiks aprēķināta tā beigās, pamatojoties uz iepriekšējam sešu mēnešu laikposmam aprēķināto kavējuma naudu, no tās veicot šādus pašus atskaitījumus atkarībā no attiecīgajā sešu mēnešu laikposmā veiktajam atkritumu poligonu, uz kuriem attiecas konstatētā pienākumu neizpilde, slēgšanām un rekultivēšanām;**
- 3) **piespriest Grieķijas Republikai samaksāt Eiropas Komisijai naudas sodu EUR 10 miljonu apmērā, ieskaitot tos kontā “Eiropas Savienības pašu resursi”;**
- 4) **Grieķijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]